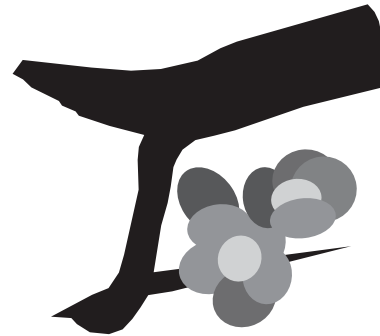


**tynike**

style podstawowe i ich warianty





**tynike**

kwiaty w liturgii  
kwiaty u ciebie

o. Hieronim St. Kreis OSB

## **style podstawowe i ich warianty**



**TYNIEC**

WYDAWNICTWO BENEDYKTYNÓW

*Opracowanie schematów i redakcja:*  
O. Hieronim St. Kreis OSB

*Zdjęcia kompozycji warsztatowych:*  
Leszek Wdowiak

*Korekta:*  
O. Konrad Małys OSB

*Superiorum permissu:* Opactwo Benedyktynów  
L.dz. 81/2018, Tyniec, dnia 15.03.2018  
+ Szymon Hiżycki OSB, opat tyniecki

ISBN 978-83-7354-767-4

© TYNIEC  
Wydawnictwo Benedyktynów  
ul. Benedyktyńska 37  
30-398 Kraków

tel. (012) 688-52-90; 688-52-95  
tel./fax (012) 688- 52-91  
e-mail: [wydawnictwo@benedyktyni.pl](mailto:wydawnictwo@benedyktyni.pl)  
[zamowienia@tyniec.com.pl](mailto:zamowienia@tyniec.com.pl)  
[www.tyniec.com.pl](http://www.tyniec.com.pl)

## Od autora

Nietypowy format tej książki wyjaśni szybko sama zawartość jej następnych stron: uporządkowanie rysunków oraz ich opisy.

W lapidarnej formie jest tutaj podany bogaty materiał, wprowadzający w naukę budowania stylów podstawowych i ich wariantów, opracowanych na potrzeby grupy uczącej się tynieckiej ikebany.

Podręcznik TYNIECKA IKEBANA *co i jak* pozwala zdobyć umiejętność czytania schematów podstawowych stylów.

W schemat wpisane są wiadomości konieczne do zbudowania dobrej kompozycji przestrzennej. W tamtym podręczniku są podane szczegółowo techniki stosowane do osadzania roślin w niskich i wysokich naczyniach.

Style podstawowe pomagają ćwiczyć umiejętności potrzebne, aby powstała kompozycja odzwierciedlająca to, co w ikebaniu jest najważniejsze – przejaw życia.

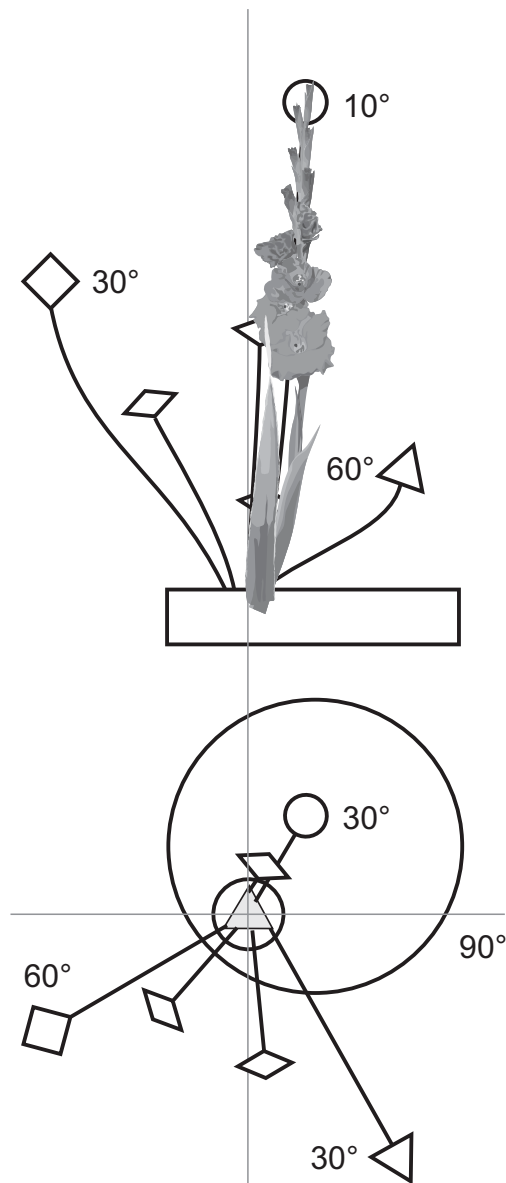
Tu komentarz do schematów sygnalizuje, co przez konkretny styl da się wyrazić.

Gdy już dobrze zrozumiemy założenia stylów podstawowych, ta książka poprowadzi nas dalej, pokazując ich kolejne przekształcenia (warianty), oparte na określonych zasadach i dające możliwość budowania nowych komunikatów.

Przed nami wielka przygoda.

Podprowadzi nas do tworzenia kompozycji w stylu wolnym i rzeźb kwiatowych, w których dojdzie w pełni do głosu nasza kreatywna rozmowa z kwiatami.

Ustawianie kątów zaczynamy od obrazu linii od przodu. Gdy ten kąt mamy już właściwie obliczony, obracamy linię do wymaganego jej kąta w obrazie z góry. Tak otrzymujemy *przestrzenną pozycję* linii.



Rysunek po lewej stronie pokazuje kwiatowy pęd mieczyka, przygotowanego do osadzenia w naczyniu w roli 1 linii głównej (wariant 1 stylu pionowego w wersji prawostronnej).

Przed tym pędem jest odmierzony pojedynczy liść mieczyka (asysta tej linii).

Pęd kwiatowy i własny liść rośliny, to najlepsze, najbardziej naturalne towarzystwo.

Proszę zwrócić uwagę na wzajemne odniesienia obu linii głównych.

Pędy kwiatowe powinny być skierowane do środka naczynia, jak to pokazuje obraz kompozycji z góry.

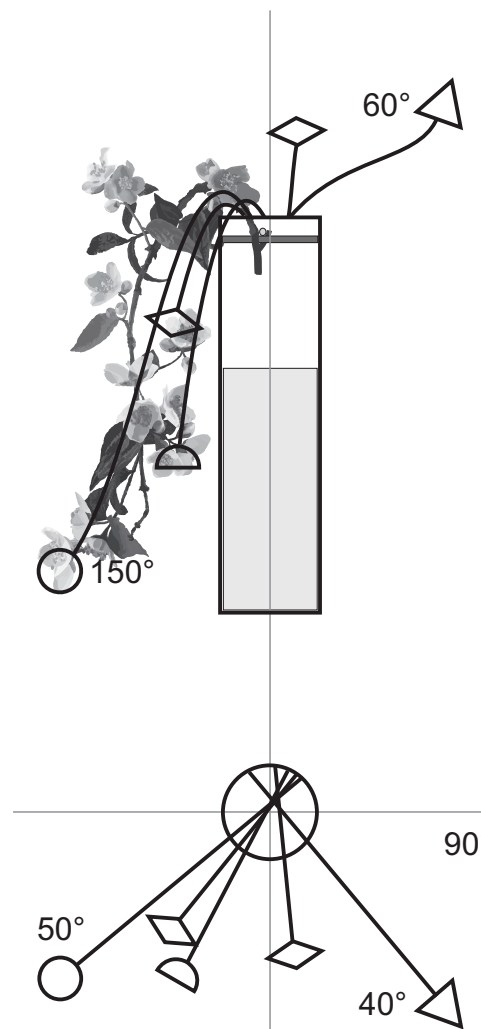
3 linia główna, najmocniej wychylona do przodu, pełni funkcję kontaktową.

Wybiega ona w stronę oglądających kompozycję i zaprasza do przyjrzenia się temu, co dzieje się pomiędzy 1 i 2 linią.

Rysunek poniżej przedstawia gałąź kwitnącego jaśminu (żywa kompozycja dodaje jej zapach), osadzoną według wymagań wariantu 4 stylu kaskadowego w wersji prawostronnej.

Proszę uważnie porównać rysunek całej grupy 1 linii głównej z naturalnym biegiem gałęzi jaśminu.

Gałąź wychodzi z naczynia nieco wyżej niż 1 linia na schemacie, krzyżuje się z linią poniżej połowy jej długości i wraca do pola koła. Wymagany kąt jest utrzymany.



W stronę naczynia kierują się dwie małe gałązki.

Niższa wchodzi dokładnie w półkole (specjalna asysta 1 linii głównej w stylu kaskadowym, tworzona z tego samego rodzaju materiału roślinnego).

Nie ma zatem konieczności prowadzenia tej linii pomocniczej osobno z naczynia, jak podaje schemat.

Wyższa gałązka boczna kończy się kwiatem, który wchodzi w pole rombu. Nie trzeba zatem dodawać asysty kwiatowej. Jedna gałąź jaśminu spełnia wymagania całej grupy 1 linii głównej.

Uważne czytanie schematu i obserwacja rośliny, którą mamy do dyspozycji, oszczędza zbędnej pracy, pozwala najlepiej wykorzystać materiał i wydobyć jego naturalne cechy.

## Podstawowy styl pionowy

Razem z całą rodziną (warianty 1-6) służy do obrazowania tematów związanych z kierunkiem w górę, co powinien podkreślać dobór roślin.

W tym stylu Bóg (1 linia główna – koło) daje się poznać jako Przychodzący (idzie z głębi kompozycji, zwrócony lekko bokiem do przodu), pełen dostojności i majestatu, ale skłaniający ucho ku Oblubienicy (wychylony od pionu) i kierujący ku niej Słowo i Znaki. Nie jest to widzenie wprost (*Boga nikt nie widział*), ale pociągnięcie ku sobie jej uwagi i serca.

Obecność Oblubieńca kieruje Oblubienicę (2 linia główna – kwadrat) ku Niemu (zwrot do środka). Jego słowa podnoszą ją w górę (30° wychylenia od pionu).

Oblubienica łagodzi napięcie między Oblubieńcem a światem (3 linia główna – trójkąt), który wypatruje dla siebie ratunku (dźwignięcie na 60° w górę) i skracca dystans (dobrze widoczny w obrazie z góry), gotowa dać swoje świadectwo wiary i miłości.

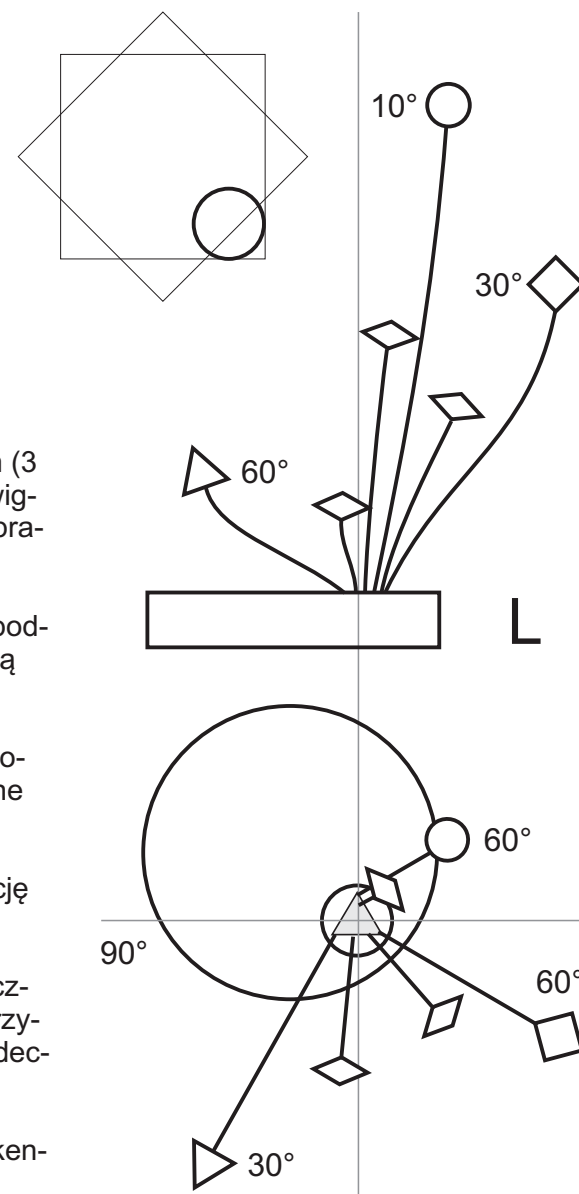
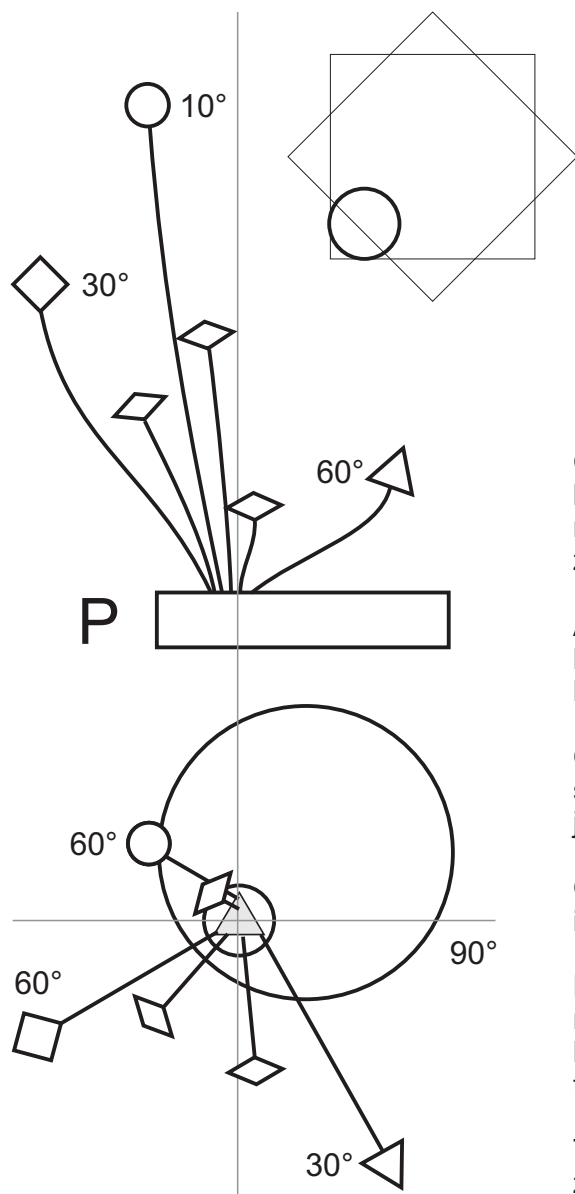
Asysty (romby) o połowie długości linii głównej, której służą, podkreślają położenie swoich linii głównych w przestrzeni i scalają kompozycję.

Otwarta przestrzeń pomiędzy Bogiem i światem powinna pozostać nienaruszona. Ta przestrzeń jest potrzebna, jak konieczne jest powietrze i pole do osobistych decyzji.

Osadzenie kenzanu z przodu naczynia równoważy kompozycję i podkreśla inicjatywę Objawiającego się Boga.

Kąt prosty pomiędzy Oblubienicą a światem podkreśla skuteczność misji opartej na więzi z Oblubieńcem i poświadczonej przykładem życia. Nawet jeśli trzeba jako pieczęć własnego świadectwa dać życie.

Trójkąt, w którego wierzchołkach osadza się główne linie na kenzanie, jest skierowany szczytem do tyłu naczynia.



## Podstawowy styl pionowy

Ten styl w naczyniu wysokim otrzymuje dodatkowe podkreślenie smukłości i skierowania uwagi w górę.

Wszystkie elementy wyprowadzamy z lewej ćwiartki z przodu naczynia – z rozszerzeniem na lewą połowę (wersja P). W wersji L – z prawej ćwiartki z przodu – z rozszerzeniem na prawą połowę.

Schematy kompozycji w naczyniach wysokich obrazują wyłącznie to, co jest widoczne przy zwykłym oglądaniu kompozycji. Obraz z góry przedstawia tylko umownie osadzenie linii w naczyniu.

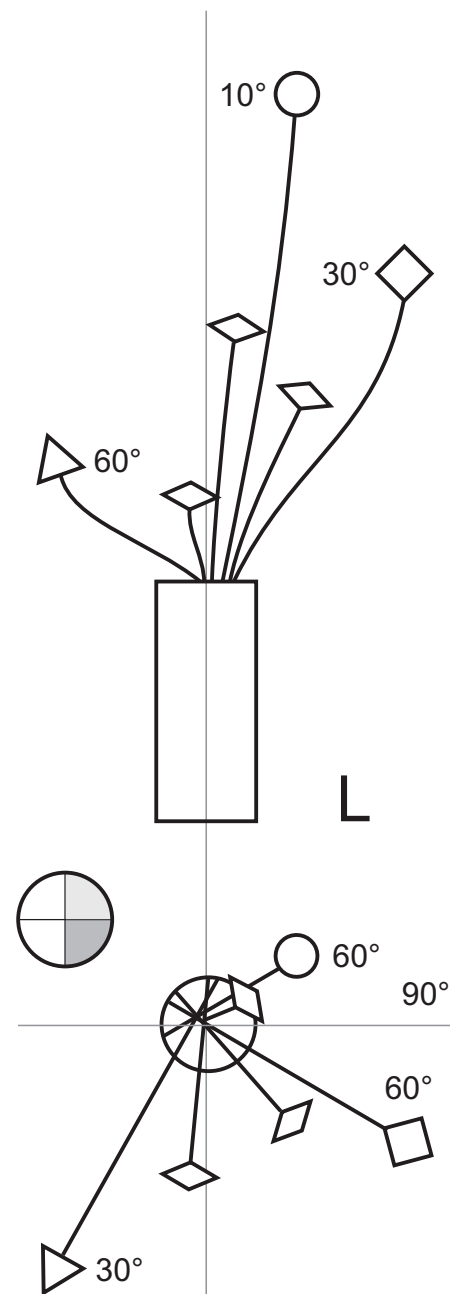
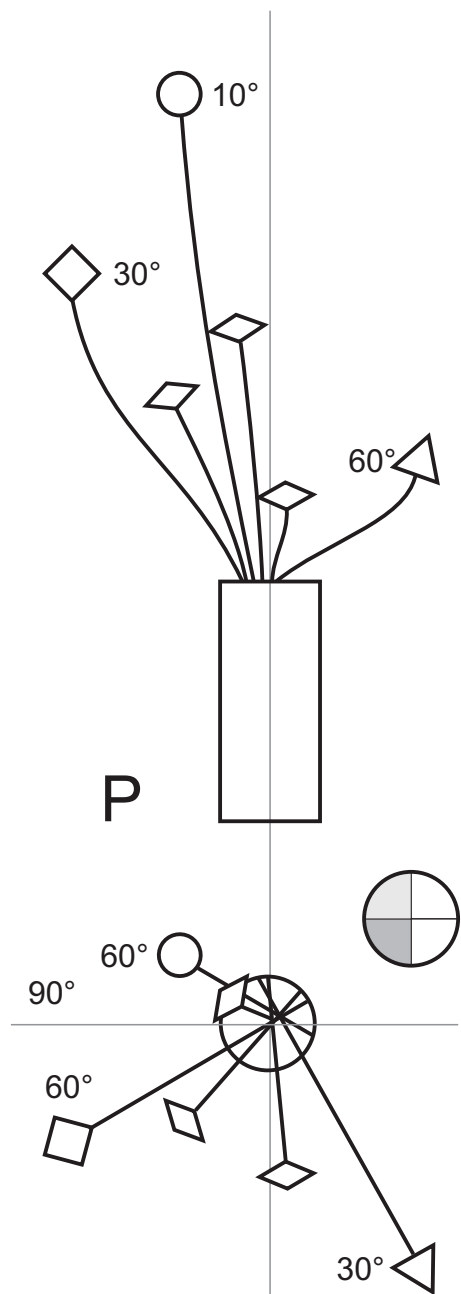
Podczas budowania kompozycji konieczne jest zastosowanie odpowiednich technik oraz dodanie *odcinka technicznego*, ukrytego w naczyniu, aby osadzana linia nie zgubiła proporcji, zapadając się w głąb naczynia.

Istotne są dwa punkty oparcia dla każdej linii: oparcie (łodygi, gałęzi) o krawędź naczynia lub zamocowanie krzyżowe z jednej strony oraz oparcie z drugiej strony (końca łodygi, gałęzi) o ściankę wewnętrzną albo dno naczynia. Zwykle konieczne jest przywiązanie drutem większości linii do belek krzyża.

Bardzo ważne jest ukazanie, przynajmniej częściowe, górnej krawędzi naczynia, co ułatwia odczytanie proporcji linii i podkreśla ich wyrazisty rysunek.

Ważny jest dobór roślin (gałęzi, pędów kwiatowych, liści) już podczas ich cięcia. Gdy ich pozycje w naturalnym środowisku są bliskie pozycjom linii, które w kompozycji rośliny będą tworzyły, łatwiej będzie nam dobrze zbudować linie.

Wszystkie elementy kompozycji muszą być tak osadzone, aby widoczne było, że świeci im jedno słońce. Jak każda linia ma swoje własne słońce i każde świeci od innej strony, to na nic nam obliczanie kątów. Ikebana, to życie, a nie geometria wykreślna. Rośliny idą za światłem.



pu/n

## Podstawowy styl ukośny

Ten styl charakteryzuje dynamika i elegancja, ale także wysiłek, trud, dźwiganie – wpisane w pozycję 1 linii głównej (koło).

W stosunku do podstawowego stylu pionowego kenzan zmienia pozycję, przesuując się po przekątnej do tyłu naczynia. Trójkąt, w którego wierzchołkach osadza się główne linie na kenzanie, jest skierowany szczytem do tyłu naczynia, jednak dochodzi tutaj do zamiany miejsc osadzenia linii 1 i 2 w wierzchołkach trójkąta na kenzanie.

W stylu podstawowym kąt  $40^\circ$  (obraz od przodu) oraz wychylenie do  $60^\circ$  (obraz z góry) wskazują na pogłębienie dialogu Boga z Oblubienicą (kwadrat) i światem (trójkąt).

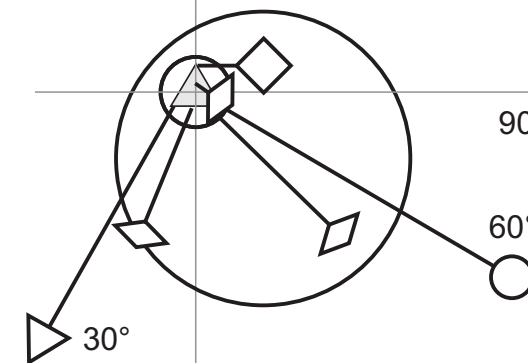
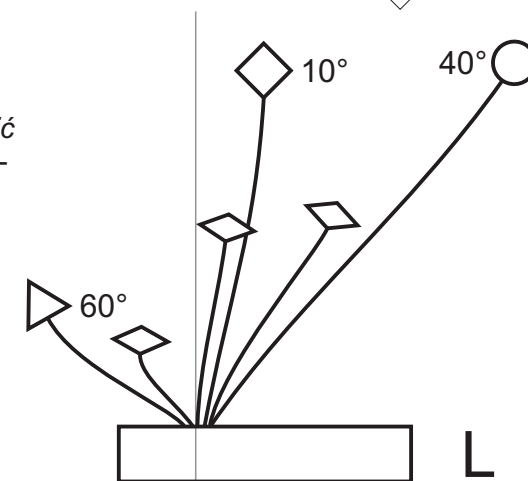
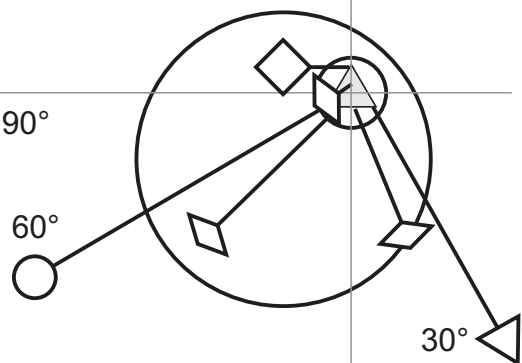
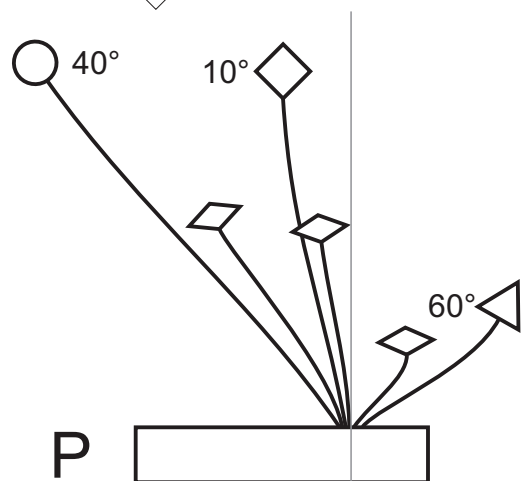
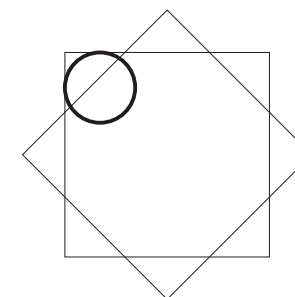
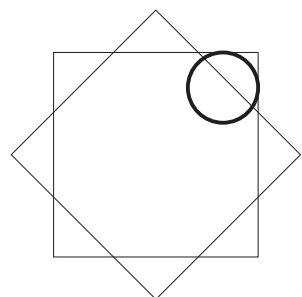
Bóg dźwiga troskę o świat. Pochyla się nad nim. Ukrywa swoją chwałę i schodzi do wysokości Oblubienicy. Tak bardzo Bóg chce człowieka, że staje się człowiekiem. *Bóg nie przychodzi, aby sądzić świat, ale po to, aby świat zbawić.* Płaci za swoją wierną miłość cenę najwyższą. Daje swoje życie.

Pokora Oblubienica pociąga Oblubienicę, która idzie za Nim.

Asysty (romby) podkreślają położenie swoich linii głównych w przestrzeni i scalają kompozycję. Otwarta przestrzeń pomiędzy Oblubienicą i światem powinna zostać nienaruszona.

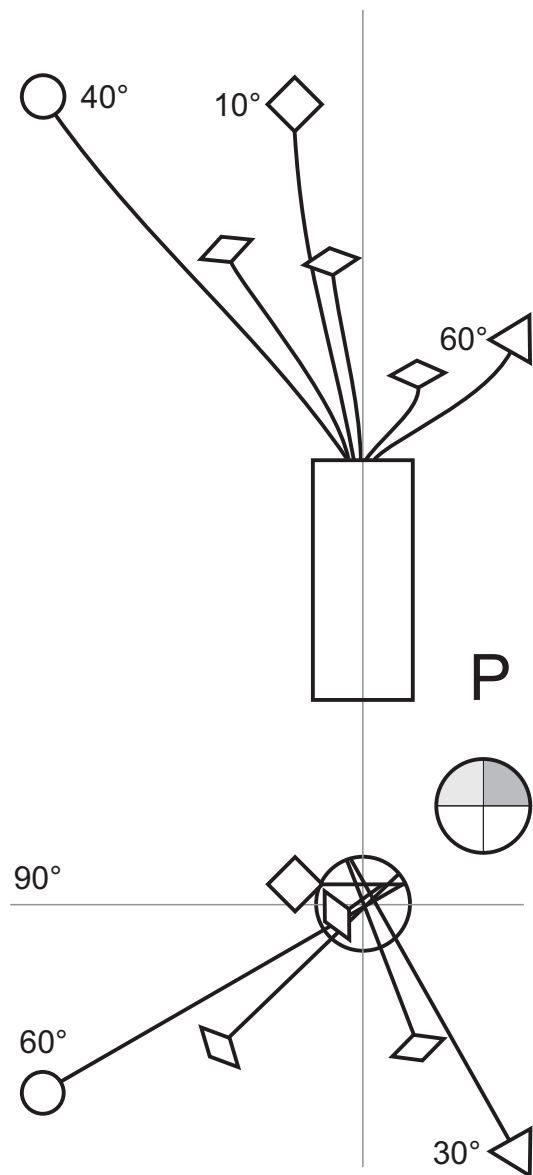
Osadzenie kenzanu z tyłu naczynia równoważy kompozycję i podkreśla jej dynamikę. Do głosu dochodzi odsłonięte pole naczynia na planie pierwszym, co domaga się dyskretnego ukrycia kenzanu.

Kąt prosty pomiędzy Bogiem-Oblubieńcem a światem mówi, że Bóg szuka swoich przyjaciół w świecie, wliczając cenę krzyża.





pu/w



## Podstawowy styl ukośny

W wersji P wszystkie linie wyprowadzamy z prawej ćwiartki z tyłu naczynia – z rozszerzeniem na tylną połowę.

W wersji L – z lewej ćwiartki z tyłu naczynia – z rozszerzeniem na tylną połowę.

Rozszerzenie nie oznacza zabudowywania całej połowy naczynia. Linie osadzamy jak najbliższej preferowanej ćwiartki (ciemniejsze pole).

Dynamika i elegancja, ale także wysiłek, trud, dźwiganie – wpisane w pozycję 1 linii głównej – w wysokim naczyniu otrzymują dodatkowe wzmocnienie.

Przed ścięciem gałęzi lub pędu kwiatowego proszę poobserwować uważnie pochylenie linii oraz ustawienie na niej liści i kwiatów w odniesieniu do słońca.

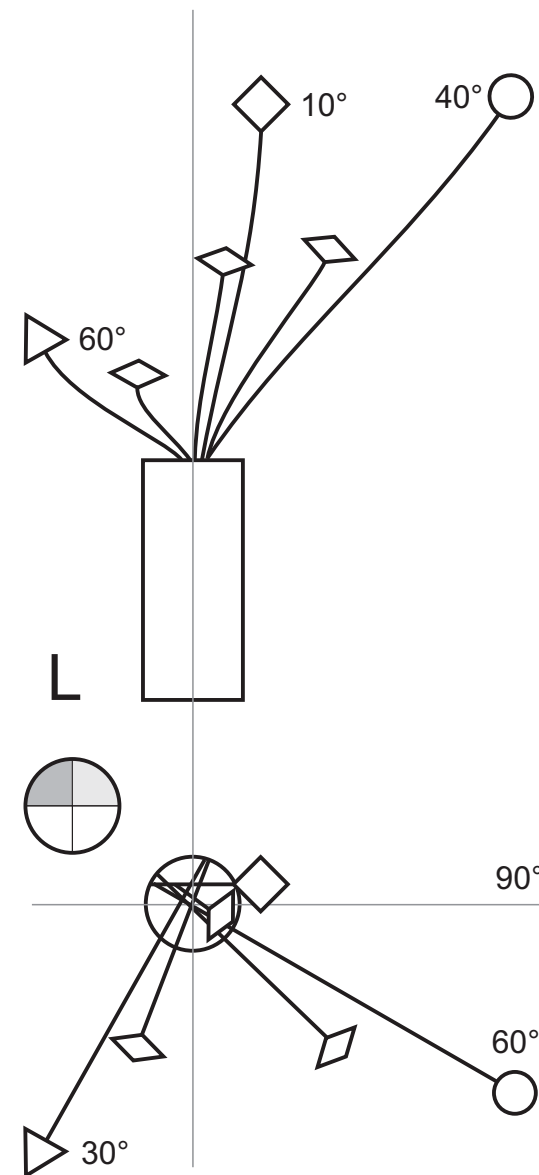
**W ikebaniu poza liturgią** linie główne oznaczają:

koło – wezwanie, zaproszenie do dialogu;  
kwadrat – odpowiedź, odniesienie do zaproszenia;

trójkąt – owoc, rezultat dialogu;

romby – wspierają linie główne.

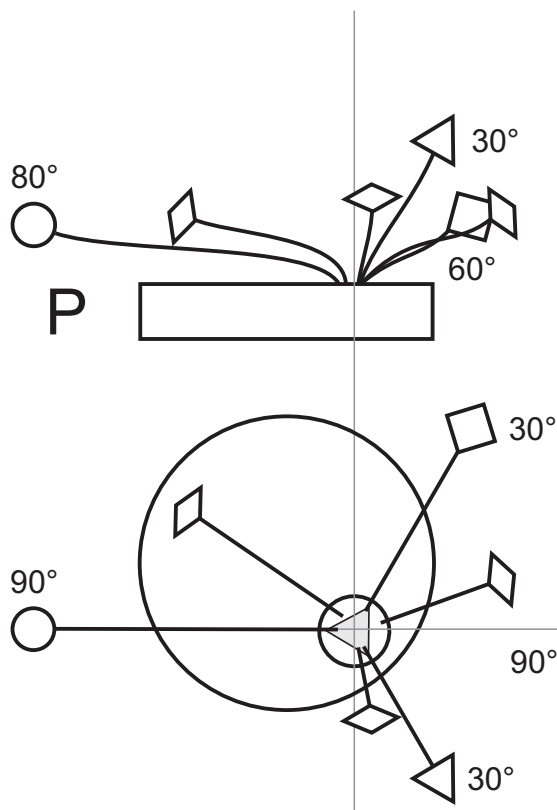
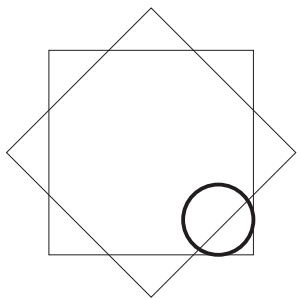
Proporcje linii głównych i dodatkowych jak w ikebaniu liturgicznej.



ph/n

## Podstawowy styl horyzontalny

Kierunek poziomy łatwo dostrzec w gałęziach w połowie wysokości krzewu czy drzewa. W roślinach płożących się dochodzi jeszcze wielokierunkowe rozprzestrzenianie się pędów lub gałęzi. Te cechy łączą podstawowy styl horyzontalny z jego wariantami (4-5).



W stylu podstawowym Bóg (koło) schodzi niemal do poziomu. Nie przyszedł szukać sprawiedliwych, ale grzeszników, chorych i słabych. Kiedy pada pod krzyżem w proch ziemi, zakłada fundament nowego świata. Chrystus własnym przykładem poucza, że człowiek swoją tożsamość zdobywa służbą wypływającą z miłości.

Posłana przez Niego Oblubienica (kwadrat) przyjmuje podobną postawę. Idzie tam, gdzie potrzebna jest pomoc materialna i duchowa, bo troską trzeba objąć całego człowieka. Rezultatem trudu Oblubienicy i Oblubienicy jest podniesienie świata (trójkąt) w górę.

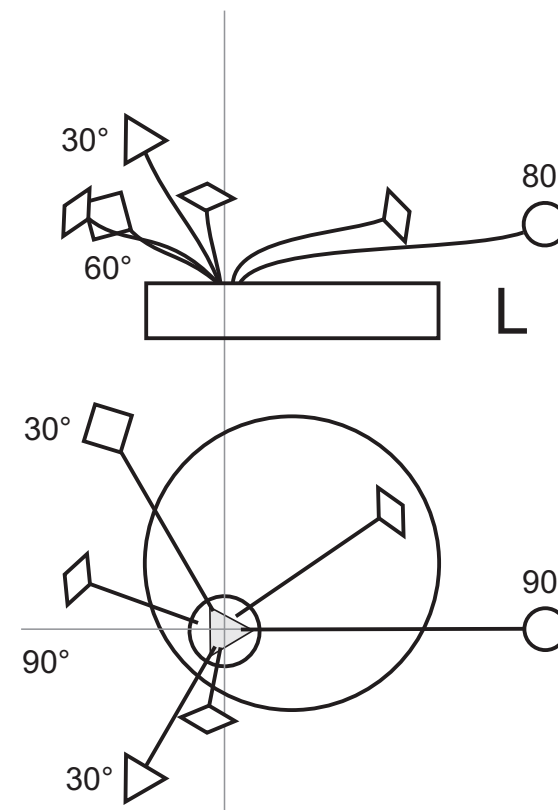
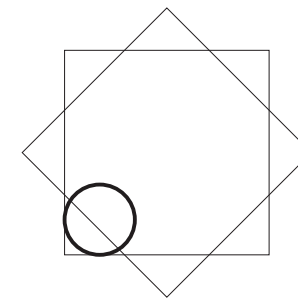
Rozstawienie linii głównych co 120° (obraz z góry) daje kompozycję wielostronną, a otwarta przestrzeń rozciąga się nad całą kompozycją.

W tym stylu 3 linie główne (trójkąt) jest zawsze kwiatem (zob. dodatek: Zastosowanie roślin w kompozycjach, s. 68).

Trójkąt, w którego wierzchołkach osadza się główne linie na kenzanie, jest skierowany szczytem do boku naczynia; w wersji P – w lewo, w wersji L – w prawo.

Pozycja kenzanu 2 w wersji P i pozycja 1 w wersji L służy skróceniu 1 linii głównej, aby nie wychodziła zbyt daleko poza naczynie.

Proporcje linii głównych według formatu małego.



## Podstawowy styl horizontalny

Naczynie wysokie podkreśla prężność linii oraz ich dynamiczny bieg we wszystkich kierunkach. Patrząc na bieg 1 linii głównej, proszę sobie wyobrazić sosnę wrosniętą w skałę i silnie wychyloną poza jej pionową ścianę.

Wszystkie elementy kompozycji wyprowadzamy z prawej ćwiartki z przodu naczynia – z rozszerzeniem na prawą połowę (wersja P). W wersji L – z lewej ćwiartki z przodu – z rozszerzeniem na lewą połowę.

Trzecia linia główna – kwiat.

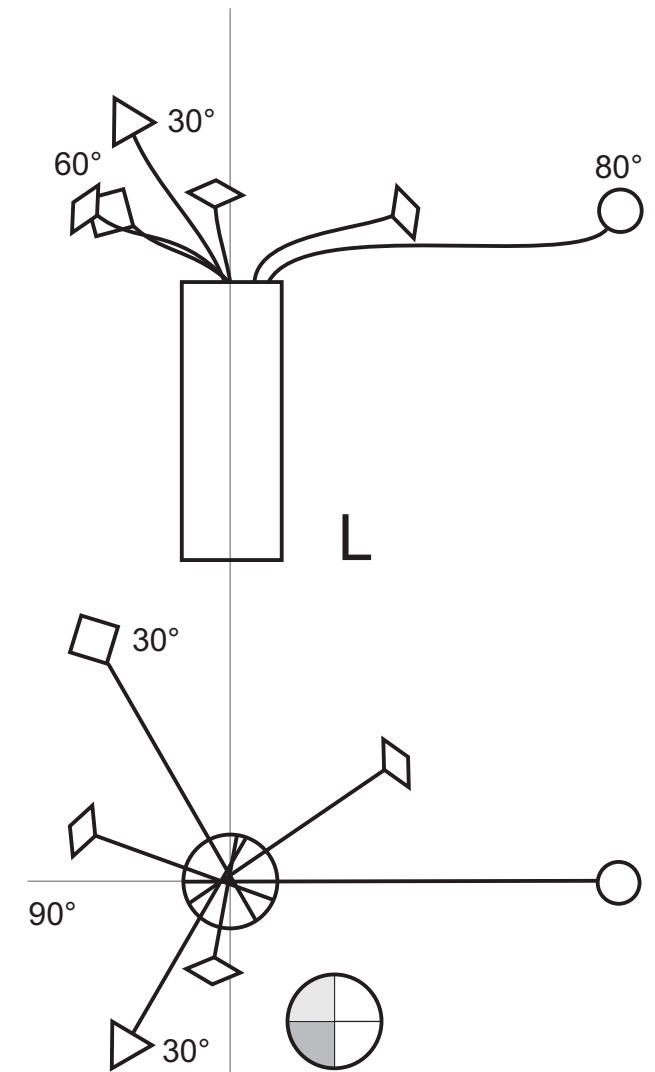
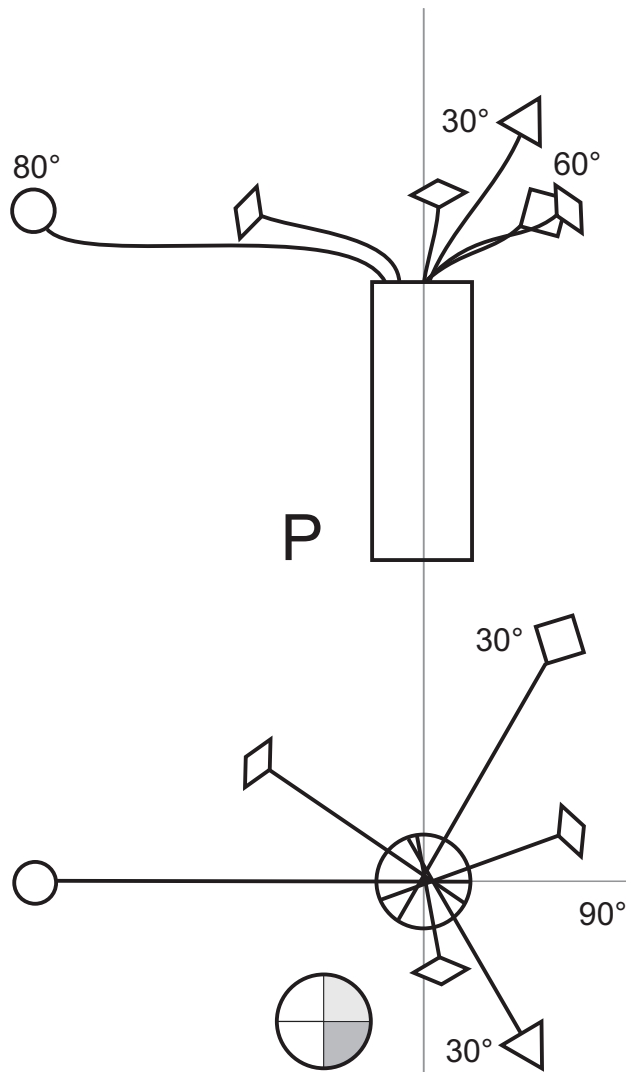
W rozstawieniu linii głównych co 120° (obraz z góry) można widzieć obraz rozesłania uczniów przez Jezusa.

Obserwując bieg linii głównych w obrazie od przodu, możemy łatwo dostrzec wysiłek podjęty przez Boga i Oblubienicę, aby podźwignąć świat w górę, podobnie jak pomoc rodziców, aby ułatwić dzieciom życiowy start przez dobre ich wychowanie i wykształcenie.

Kompozycja wielostronna oznacza, że oglądając ją od każdej strony, zawsze widzimy rośliny na pierwszym planie skierowane do nas bokiem albo przodem – *przód z każdej strony*.

W ikebaniu większość kompozycji oglądamy tylko z jednej strony. Gdy taką kompozycję obrócimy tyłem do przodu, większość liści na gałązkach zobaczymy od spodniej strony blaszki, większość kwiatów będzie niewidoczna albo widoczna od tyłu.

Ścinając rośliny, musimy dokładnie wiedzieć, od której strony będą one widoczne w kompozycji prawostronnej i lewostronnej.



pk/n

## Podstawowy styl kaskadowy

Razem z wariantami (1-6) służy do obrazowania tematów skierowanych w dół.

Wcielenie Syna Bożego, obmywanie z grzechów w Sakramencie Pokuty i Pojednania, Zstąpienie Zmartwychwstałego do otchłani, Zesłanie Ducha Świętego – to przykładowe propozycje.

Występuje tu specjalna linia podporządkowana (pół koła), która podkreśla działanie Boga (koło). Jest ona nieco dłuższa od połowy długości 1 linii głównej i tworzy ją ten sam materiał.

Asysta 1 linii głównej z drugiego rodzaju materiału (romb) jest w tej sytuacji nieco krótsza od połowy jej długości.

Styl podstawowy ukazuje najgłębsze pochylenie się Boga oraz jego owoc: Oblubienicę obdarowaną pełnią życia, bo chwałą Boga jest człowiek zjednoczony z Nim.

W Oblubienicy (kwadrat) można odczytać biblijny obraz *drzewa zasadzonego nad strumieniem*, które nie więdnie ani nie usycha, lecz wydaje obfity owoc.

Ustawienie kompozycji w niskim naczyniu, w pobliżu tabernakulum (na półce albo podeście), wskazuje Eucharystię jako niewyczerpane Źródło Życia i Łaski i zaprasza do adoracji Najświętszego Sakramentu.

Aby zrównoważyć kompozycję, w wersji P kenzan zajmuje pozycję 2. W wersji L – pozycję 1.

Trójkąt, w którego wierzchołkach osadza się główne linie na kenzanie, jest skierowany szczytem do tyłu naczynia.

Szare koło oznacza obciążenie kenzanu. To zadanie może wykonać kenzan obrócony podstawą do góry i wpięty w szpilki kenzanu obciążanego.

